

months in 2004 - more that 63 million \$.

Direct investments into our economy by the enterprises of Poland have been increased at the end of 2003 by 153,3 million \$. The part of the Polish investments constitutes 2,3 % of the among of the foreign investments involved in economy of Ukraine, and occupies 11-th place. By the beginning of 2004 in Ukraine 837 enterprises with the Polish investments, that is 8,9 % of all enterprises of Ukraine with foreign investments are registered. Thus, the growth of investments of Poland in economy of Ukraine in comparison with 2003 makes about 55 million \$.

The structure of these investments is as follow 55,9 % of investments made into the industry; 27,4 % - in financial sector; 11,2 % - in trade.

The most powerful investments of Poland have been made to industrial sector, and in particular; the chemical industry - 18,9 %, the timber industry - 9,9 %, a metal-working industry - 4,3 %, manufacture of staple commodity - 3,7 %; manufacture of mineral products - 2,3 %; a pharmaceutical industry-2,1 %.

The greatest financial investor "The Credit Bank Ukraine" represents the financial sector (the second important bank with the foreign capital in Ukraine).

In the Poland-Ukrainian relations the question of construction of new model of bilateral relations in a context of the expanded Europe is extremely actual. One of the basic tasks of such model - a Direction of the common efforts to minimize potential expenses by changing a trading model and maximal use of opportunities that opens with expansion of EEC. Dynamical development of our country at the given stage of trade and economic cooperation can promote these relations essentially.

The bottom line is it's of great importance to hold in the near future a special meeting at a level of the Ministers of Economics with the processing of the joint program of measures to take up and to create joint investment-privatization projects that will be of interest to both countries. In terms of cultural, scientific and production relations with EEC countries, much importance should be attached to the role of our close partner - Poland. The new model of bilateral relations should provide development of cooperation in all without exception spheres of a life of two peoples. From the point of view of the modern economic ~ administrative reconstructive moments as the main part in functioning this model boundary regions with their huge resource opportunities should act. Well-being, peace, cooperation, an active exchange of experience will help our countries to move ahead confidently and steady.

Тюхтенко Н.А.
к.е.н, доц. Херсонського
державного університету

ЕКОНОМІЧНІ ВАЖЕЛІ УКРАЇНСЬКО – ПОЛЬСЬКИХ ВІДНОСИН В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Сучасний суспільно-політичний розвиток України сформував багатовекторну програму розширення міжнародної співпраці. Одним із її провідних напрямів є інтеграція країни у європейське співтовариство. Процес інтеграції країн Центральної і Східної Європи до Євросоюзу триває вже с початку 90-х років. Вона почалася зі скасування торговельних бар'єрів та

продовжуватиметься після того, як формально відбудеться вступ нових країн до складу ЄС. Що ж економічно обґрунтовує можливості вступу України до Євросоюзу? Чи є спільні риси інтеграційного процесу Польщі і України? Треба звернути увагу, що за думкою політичного радника Європейського парламенту Ж.Ф. Рівалена “у 1991 році Польща і Україна, якщо брати до уваги площу, населення або сільськогосподарський комплекс, мали рівні можливості щодо вступу в ЄС” [1, с.50]. Проте сьогодні Україна лише формує перспективи вступу до ЄС, а Польща – є її членом.

Така ситуація виникла внаслідок цілого ряду об’єктивних і суб’єктивних причин. По-перше, в Україні тільки розгортається процес визначення того, які фірми та товари мають формувати зовнішньоторговельний профіль країни в середньо- та довгостроковому періодах.

По-друге, інтеграція України в європейську економіку значною мірою гальмується структурою виробництва, успадкованою від СРСР. В минулому Україна спеціалізувалася переважно на випуску проміжної промислової продукції, тоді як виробництво кінцевих товарів знаходилося за межами республіки.

По-третє, архаїчна структура промисловості України продовжує залишатися практично без змін. В ній традиційно домінують матеріало- та енергоємні виробництва як, наприклад, чорна металургія, важке машинобудування, хімічна та будівельна промисловість, виробництво сільськогосподарської техніки та тракторів тощо. Високотехнологічні виробництва сьогодні не визначають промисловий профіль країни. Ось чому значна частина українських промислових виробів мало або практично зовсім неконкурентоспроможні на світових ринках.

По-четверте, європейський ринок сьогодні досить насичений товарами з низьким ступенем обробки, промисловими товарами споживчого призначення та сільськогосподарською продукцією. А саме ці товари складають основну частку українського експорту за рахунок, перш за все, низьких цін. Насиченість ринку ЄС виробами традиційного машинобудування, які випускає вітчизняна промисловість, означає, що утвердження України на ринку ЄС як виробника складної продукції, об’єктивно вимагає активізації інноваційного процесу в країні.

По-п’яте, українським експортерам ще реально не вистачає досвіду діяльності на зовнішніх ринках. Дуже часто міжнародне співробітництво гальмується недостатньою підтримкою виробників з боку відповідних міністерств та відомств. До того ж можна назвати численні випадки, коли Україна втрачала вигідні можливості внаслідок неефективного функціонування системи вироблення та реалізації економічної політики в цілому.

Використання можливостей розширення Європейського Союзу лежить сьогодні в царині внутрішніх соціально-економічних перетворень, причому зовнішнє середовище є вельми сприятливим, і цим шансом необхідно скористатися. Іншими словами, саме економічні реформи в Україні є найкращим засобом зближення ЄС та України.

На сьогодні економічні взаємовідносини між Україною і Європейським

Союзом зазначені в “Умовах про Партнерство і Співробітництво” (“Partnership and Cooperation Agreement”). Зараз цей документ, очевидно, є менш актуальним ніж тоді, коли був підписаний. Проте він визначає рамки співпраці на досить широкому рівні, тому є обов’язковим у пристосуванні до ситуації, в якій невдовзі опиниться Україна як безпосередній сусід розширеної Унії. Після входу Польщі, Словаччини і Угорщини до ЄС, перед Україною з’явилися нові виклики й одночасно нові можливості щодо формування взаємовідносин. Сьогодні головне усвідомити по-перше над тим, що реально зміниться, а по-друге, який із ранніх досвідів Польщі, Україна зможе використати. З цього приводу доцільно зупинитися на тому, як розвиваються українсько-польські відносин та які їх перспективи в контексті Євро інтеграції.

Нинішня співпраця Польщі та України містить в собі амбітну надмету – сприяти поверненню Європи у свої визначені історією кордони. Вступ Польщі до ЄС створює для України нову реальність: серед членів ЄС вперше з’являється країна, яка чітко заявила про підтримку курсу України на членство в ЄС, тому істотно покращуються умови лобіювання українських інтересів і позицій безпосередньо у центрах прийняття рішень Європейського Союзу. Для Польщі – це можливість реалізувати свій лідерський потенціал уже в рамках розширеного ЄС.

Наслідки розширення Євросоюзу для України та Польщі мають різну природу, але при цьому можна стверджувати, що в економічній сфері вони виявляться у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі. Тому обидві сторони повинні чітко та оперативно реагувати на зміну економічних реалій з тим, щоб взаємне економічне співробітництво розвивалось та змінювалось. Що стосується заходів, які можуть вивести економічну співпрацю на новий рівень, то серед найголовніших слід виділити такі:

По-перше, сьогодні дуже важливо систематизувати та скоординувати діяльність державних та недержавних інституцій з урахуванням нових реалій, які так чи інакше стосуються україно-польських відносин. Слід окремо підкреслити, що за умов зміни режиму взаємовідносин між Польщею та Україною важливого значення набувають українсько-польські контакти на рівні об’єднань підприємств двох країн, посилення співробітництва між торговельно-промисловими палатами. З метою постійного моніторингу проблем та перспектив взаємного співробітництва сторони могли б видавати інформаційні бюлетні, які б представляли позиції Польщі та України із зазначених питань.

По-друге, поліпшення інвестиційного клімату в Україні було і залишається важливою передумовою розвитку економічного співробітництва двох держав. При цьому Україна має звернути особливу увагу на розвиток інформаційного сприяння іноземним та національним інвесторам. Елементом цього має стати сприяння регіонам у визначенні та інформуванні потенційних партнерів про інвестиційні можливості регіонів.

Український капітал також спроможний виступати інвестором польської економіки. Тому Україна сподівається на те, що Польща в свою чергу, забезпечуватиме відповідні умови для українського капіталу, що бере участь у приватизаційних тендерах у Польщі.

По-третє, важливою формою взаємного співробітництва є торгівля. З метою збереження та збільшення її обсягів сторони повинні здійснити відповідні заходи, спрямовані на те, щоб існуючі сьогодні в ЄС обмеження на чутливі товари (метали, сільгосппродукцію тощо) враховували нинішній стан україно-польської торгівлі відповідними товарами.

Розширення ЄС вимагає від України прискорення запровадження відповідних стандартів ЄС, що сприятиме як посиленню позицій українських експортерів на ринках Євросоюзу, так і спрощення бізнес-операцій фірм на українському ринку.

По-четверте, однією з найбільш пріоритетних сфер економічної співпраці залишається енергетика. В ній важливим перспективним напрямком співробітництва двох країн є їх активна участь в реалізації європейських енергетичних проєктів. Масштабні енергетичні проєкти України та Польщі мають стати важливим чинником посилення співпраці між двома країнами та розвитку європейського енергетичного діалогу. Перспективним напрямом взаємодії двох країн може стати також співробітництво в галузі розвитку альтернативної енергетики.

По-п'яте, одним із важливих напрямків удосконалення регуляторного середовища в Україні повинне бути поліпшення умов функціонування малого та середнього бізнесу. Це є дуже важливим як для українських, так і для польських підприємств, які сьогодні потенційно готові вийти на український ринок. З цією метою Україна може скористатися досвідом Польщі.

По-шосте, розширення Євросоюзу відкриває нові перспективи співробітництва в межах євро регіонів. Разом з цим використання і реалізація цих можливостей потребує активних кроків як з боку України, так і з боку Польщі як на національному, так і місцевому рівнях.

По-сьоме, важливою проблемою взаємних стосунків є питання міграції. Можна очікувати, що розширення Євросоюзу збільшить рівень трудової міграції з України в Польщу. Найбільші труднощі при цьому виникатимуть з тими українськими громадянами, які перебувають на території Польщі нелегально. Враховуючи масштаби проблеми міграції та її соціально-економічні наслідки, Польща та Україна могли б виступити з ініціативою розробки своєрідного Європейського стандарту ставлення до мігрантів, враховуючи при цьому досвід вирішення проблеми нелегальних мігрантів, наприклад, Португалії.

Тимчасова трудова міграція з України в Польщу має бути впорядкована з урахуванням економічних інтересів обох сторін. Одним з таких шляхів могло б бути встановлення обґрунтованих квот на працевлаштування громадян України в Польщі.

По-восьме, важливе місце у двохсторонніх стосунках повинно зайняти науково-технічне співробітництво.

Звичайно, реалізація євроінтеграційного курсу України вимагає, перш за все, формування критичної маси людей з європейською свідомістю. Тому Україна з допомогою Польщі та Євросоюзу повинна активно запроваджувати європейські стандарти освіти, державного управління у поєднанні з власними здобутками в зазначених сферах тощо. А це потребує інвестицій в розбудову

відповідних сфер.

По-дев'яте, важливим чинником економічного зростання є прямі іноземні інвестиції. На думку відомої міжнародної аудиторської та консалтингової компанії PricewaterhouseCoopers, вони вже зробили ряд позитивних внесків у економіку країн Центральної та Східної Європи, а саме: вони підвищили якісний рівень менеджменту, розширили експортні можливості цих країн за межами регіону, надали доступ до нових та більш продуктивних технологій. Тобто прямі іноземні інвестиції позитивно впливають не лише на підприємства, у які вони безпосередньо залучаються, але й на компанії-партнери та підприємства-конкуренти [2, с.54]. Це безумовно є важливим чинником у розвитку українсько-польських відносин.

На завершення важливо підкреслити: перспектива інтеграції є тоді, коли країна стоїть на шляху послідовної реалізації реформ, а економічні реформи у питаннях європейської інтеграції України відіграють з нашої точки зору найважливішої ваги.

Література:

1. Жан-Франсуа Рівален. Україна і Євросоюз: немає гірше глухого, ніж той, що не бажає чути // Євроатлантика. Часопис інституту Євро-атлантичного співробітництва. – Київ, 2005. – №1.
2. Україна та Польща: стратегічне партнерство у новій Європі: інформаційно-аналітична збірка. – Київ, 2004.
3. Європейські перспективи України – досвід країн Вишеградської групи та Балтії: матеріали міжнародної конференції. – Київ, 2004.
4. Хоффманн Л., Мьоллерс Ф. Україна на шляху до Європи. – Київ: видавництво “Фенікс”, 2001.

Стовба Т.А.

к.е.н., доц. Херсонського
національного
технічного університету

СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Україна знаходиться на роздоріжжі: їй необхідно вибрати вектор розвитку. Розвиток може бути здійснений через оновлення зруйнованих структур за старим зразком, або формування їх наново з урахуванням перспективних тенденцій розвитку економіки. Перший шлях веде до відтворення передкризової ситуації, другий варіант — до прогресу.

Гарантія ефективного розвитку полягає не в наборі конкретних заходів, які залежатимуть від потенціалу кожного регіону країни, а у підходах щодо формування стратегії розвитку.

Складність розроблення стратегії пояснюється необхідністю врахування безлічі проблем. Їх можна об'єднати в п'ять груп головних проблем:

- регуляторні та адміністративні бар'єри, які ускладнюють входження на ринок, освоєння нових видів продукції тощо;
- ускладнений доступ до ресурсів та інфраструктури, який гальмує